

Författare:
Moa Mattsson

Grundskolans resurser

- för elever med behov av extra stöd

Compulsory school resources

- for students in need of support

2007-08-24

Handledare:
Ingela Olsson

Examinator:
Ingrid Nilsson Motevasel

Abstract

The aim of this essay has been to increase the knowledge of which resources there are in compulsory school, their function and how they are experienced by teachers and students. By individual interviews I have examined teachers experiences of their work with students in need of support in core subjects. I have also examined how students experiences the help that they get and if they want to change anything. In my essay I have concentrated in a few main questions, such as; which resources compulsory school uses, teachers work with students in needs of support in core subjects, the extension of students needs, how students experience the help that they get, how they feel about education in smaller groups and if there are any differences in needs, among students, connected to gender.

Literature has earlier shown that there are too few resources in compulsory school and that students in need of support doesn't get the help that they need. This was not confirmed in my study. By my interviews both teachers and students cleared that they were satisfied with the resources/help. Literature has also shown that the lack of resources affects teachers possibility to help all students. This was confirmed in my study. Teachers told me that reductions have been made and that it affected their amount of assignments, but that it yet not was a big problem.

To sum up I found that all my respondents were quite pleased with the resources of compulsory school. The teachers also told me that they satisfied student needs as far as possible. I also found that all my respondents were hoping that no more reductions would be made, to maintain compulsory schools good work with students.

Keywords: Students, compulsory school, resources, need, core subjects

Förord

Efter många veckors hårt arbete är min studie äntligen klar. Arbetet har medfört mycket känslor, både negativa och positiva. Jag vill ge ett stort tack till mina intervjupersoner på grundskolan där studien genomfördes. Utan er medverkan hade jag inte kunnat genomföra denna studie. Jag vill även tacka min handledare Ingela för många värdefulla råd, tips och diskussioner. De har varit till stor hjälp när mina egna tankar och funderingar tagit slut.

/Moa

Innehållsförteckning	Sid.
1. Inledning	4
1.1. Förförståelse	5
2. Syfte	6
2.1. Frågeställningar	6
2.2. Definitioner	6
3. Resursarbetets historik	7
4. Stödet som lagstiftad rättighet	8
5. Vems är problemen?	9
6. Resurser/Elevvård?	11
6.1. Tidigare studier om resursarbete	12
6.1.1. <i>Elevers behov</i>	12
6.1.2. <i>Skoldaghem</i>	12
7. Teoretiska utgångspunkter	13
7.1. KASAM	13
8. Metod	14
8.1. Kvalitativ fallstudie	14
8.2. Litteratursökning	15
8.3. Intervjuer	15
8.4. Genomförande av intervjuer	15
8.4.1. <i>Läraryntervjuer</i>	15
8.4.2. <i>Elevintervjuer</i>	16
8.5. Analysmetod	17
8.6. Urval	17
8.6.1. <i>Skola</i>	17
8.6.2. <i>Lärare</i>	18
8.6.3. <i>Elever</i>	18
9. Metoddiskussion	19
9.1. Etiska reflektioner	20
9.1.1. <i>De fyra etiska huvudkraven</i>	21
10. Forskningsprocess	22
10.1. Tabell	23

11. Resultat	23
11.1. Intervju – Lärare	23
11.2. Intervju – Elever	26
12. Diskussion och analys av resultat	27
13. Slutdiskussion	31
14. Referenser	33
Bilaga 1. Informationsbrev till lärare	
Bilaga 2. Informationsbrev till elev	
Bilaga 3. Samtyckesbrev till lärare	
Bilaga 4. Samtyckesbrev till elev	
Bilaga 5. Intervjuguide till lärare	
Bilaga 6. Intervjuguide till elev	

1. Inledning

Jag skulle vilja börja med dessa ord:

”Barnen är vår framtid”

Barnen/ungdomarna är vår framtid och de är dessutom väldigt intressanta! Dem har så otroligt lätt för att lära och de verkar alltid leva i nuet.

Grundskolan och dess resurser är ett aktuellt ämne som ofta omtalas i tidningen. Vid ett flertal tillfällen har jag sett artiklar där det skrivs att allt fler elever saknar behörighet att gå från högstadiet till gymnasiet. Som jag skrev ovan så tycker jag att barn/ungdomar är intressanta och det är ett område som jag hela tiden kommer tillbaka till i mina tankar. Denna studiens fokus kommer därför att ligga på grundskolans resurser för barn/ungdomar som har svårigheter att uppnå betyget godkänt (G) i något av kärnämnen, matte, svenska eller engelska. Bakgrunden till mitt valda område är främst erfarenheter från min praktiktid, men även mina egna erfarenheter av svårigheter som kan dyka upp under skoltiden. Min praktik gjorde jag på en gymnasieskolas individuella program (IV) som framförallt hjälper elever som ej uppnått betyget G i kärnämnen från grundskolan. Där fick jag erfara att en lärares uppgifter är inte bara att undervisa, utan det ingår så mycket mer. Anledning till att jag i min studie inriktat mig på grundskolan är för att jag anser att elevhjälp som sätts in på ett tidigt stadium är oerhört viktig.

Andersson (1988), fil. dr. i pedagogik och leg. Psykolog, som har gjort studier om problem och samverkan inom skolan menar att problem i skolan eller med elever är en resursfråga. Hon menar att det inte finns några problembarn, utan det är en fråga om resurser och hur man använder sig av dessa. Ett sätt att förstå Andersson (1988) är att alla elever kan uppnå G i kärnämnen om politiker och skolledning prioriterar resurser för detta. Enligt skollagen 1 kap, 2 § är skolan till för alla. De behov som finns ska tillgodoses så långt som möjligt. Skollagen är en ramlag, och en väldigt vid sådan. Definitioner av olika ord och begrepp, såsom ”till för alla”, resurser, behov, med flera är vaga vilket kan orsaka svårigheter med att uppfylla lagens mål.

1.1 Förförståelse

Min förförståelse kommer främst från min praktiktid, men även från erfarenheter från min egen skoltid. Under praktiktiden fick jag lära mig att en lärare, i många fall, måste agera som kurator och att socialt träna elever. Ibland fick de till och med agera som en extra vuxen/förälder. Jag fick även se hur stort behovet av extra hjälp i skolan är. Jag anser att elevhjälp/resurser som sätts in tidigt är oerhört viktiga och med det som grund är denna studie inriktad på grundskolans resurser/hjälpmedel för elever i behov av extra stöd. Min uppfattning är den att det blir svårare att ta igen det man missat ju äldre man blir. Precis som det gamla talesättet; ”Det är inte lätt att lära gamla hundar att sitta”.

Jag har även en del egna erfarenheter av problem från min tid i grundskolan. Eftersom jag var en utav dem som avvek från det normala genom att vara en ”plugghäst” gav det mig en förståelse för att det inte alltid är positivt att ha lätt för sig i skolan. De problem jag stötte på var att jag såg många kamrater som kämpade stenhårt i skolan, men ändå inte nådde hela vägen fram. Eftersom jag själv hade väldigt lätt för mig gav detta mig skuld känslor plus att jag även möttes av mina kamraters avundsjuka. Detta ledde till att jag försökte hjälpa alla och det förekom även att jag gjorde någon annans läxa. Med mina egna erfarenheter i ryggen är jag nu intresserad av hur man hjälper barn i behov av extra stöd på grundskolan. Jag vill bland annat veta mer om hur barnen/ungdomarna själva uppfattar hjälpen.

Jag har också funderingar kring om det är så att lagen är för svår att uppfylla. Självklart tycker jag att skolan ska vara till för alla, men är det möjligt att tillgodose behoven hos alla barn i Sverige? Detta tycker jag låter som en svår uppgift. Är lagen tillräckligt definierad för att kunna sätta regler och riktlinjer för vem som ska få hjälp och hur hjälpen ska ges?

2. Syfte

Syftet med studien är att få en inblick i uppfattningar om hur lärare på grundskolan arbetar med elever i behov av extra stöd. Detta kommer att skildras från två olika perspektiv, lärares och elevers. Undersökningen kan på så sätt lyfta fram uppfattningar om hur stödet fungerar i fallet, samt hur detta skulle kunna utvecklas. Jag hoppas även att studien kan ligga som grund för framtida forskning inom området.

2.1 Frågeställningar

Utifrån studiens syfte har jag formulerat frågeställningarna nedan:

Dessa frågor är riktade till lärare:

- Vilka resurser finns för att hjälpa barn/ungdomar med problem i skolan?
- Vilka behov finns och i vilken utsträckning kan dessa tillgodoses?
- Vilka tankar finns om att placera elever i en liten undervisningsgrupp?
- Finns det några genuskillnader i fråga om behov?

Dessa frågor är riktade till elever:

- Vilket stöd finns och hur uppfattar elever det?
- Vilket stöd skulle eleverna vilja ha?
- Upplever eleverna att de får det stöd dem behöver?
- Vilka tankar finns om att få undervisning i en liten grupp?

2.2 Definitioner

Kärnämnen: Studiens definition på begreppet är matte, svenska och engelska.

Problem: Studiens definition på begreppet är elever som ej når betyget godkänt (G) i något av kärnämnen.

Behov av extra stöd: Studiens definition på begreppet är elever som behöver mer än ordinarie undervisning i något utav kärnämnen.

Resursarbete: Det arbete som för lärarna innebär mer än ordinarie undervisning i kärnämnen.

3. Resursarbetets historik

Det har pågått en svensk debatt om skolbarnens hälsoproblem under perioden 1880-1950. Denna debatt skrev Eva Palmblad en studie om på slutet av 1800-talet. Den handlade om hur professionellas bilder av "det psykiska" blev en viktig fråga för skolpolitiska aktörer, samt vad detta fick för konsekvenser för förhållandet mellan det normala och det särskilt behövande (Börjesson M, 1997).

Vår första folkskolestadga kom 1842 och den sade att varje stadsförsamling och varje socken på landet skulle ha minst en skola med godkänd lärare. Eleverna skulle börja skolan mellan sju till nio års ålder och ämnena de skulle läsa var kristendomskunskap, läsning, skrivning, räkning och kyrkosång. Även fattiga och obegåvade elever skulle få inhämta lite kunskaper i form av anpassade kurser, så kallade "minimikurser". Hur länge barnen skulle gå i skolan framgick inte av stadgan, utan det skulle bestämmas lokalt i de olika socknarna. Eleverna delades in i olika klasser efter kunskapsnivå, istället för ålder. En elev kunde tillhöra olika klasser i olika ämnen beroende på hur duktig han/hon var. Lärarbristen var stor och för att lösa detta fick de äldre eleverna agera som hjälplärare. Detta kallades för växelundervisning. Denna växelundervisning avskaffades 1864 och ersattes av en skola uppdelad i två stadier; en tvåårig småskola och den fyraåriga folkskolan. Eleverna var nu indelade i klasser efter ålder. Denna typ av organisation medförde problem som kvarsittning, "utkuggning" vilket innebar att många elever blev utan avgångsbetyg. 1894 var skolans organisation ur funktion och balans. År 1900 togs "minimikurserna" bort, det vill säga specialkurser för elever med svårigheter i skolan. Dessa ersattes helt av hjälpklasser (Ahlström K-G, Emanuelsson I, Wallin E, 1986). Den första hjälpklassen inrättades redan innan "minimikurserna" var borta, 1879 i Norrköping, men de godkändes först 1921 av skolöverstyrelsen. Efter detta, under 1920-talet, gick arbetet fort och man började individualisera barns problem i skolan. Det lades ner stor vikt på förmågan att kunna skilja mellan det avvikande och det normala. Psykiatrikern Bror Gadelius menade att det var viktigt för pedagogerna att få utbildning för att kunna diagnostisera eleverna. Mer och mer började man avskilja de avvikande barnen från det vanliga skolarbetet, och de blev istället placerade i särskilda undervisningsgrupper (Börjesson M, 1997). På 1940-talet infördes en bestämmelse om att elever skulle genomgå en läkarundersökning innan det blev placerade i en hjälpklass. 1942 gjordes även de första mognadsundersökningarna i skolan av Lektor Fritz Wigfors. Enligt 1962 års läroplan för

grundskolan avbröts utvecklingen att bilda en särskild hjälpskola. Samma läroplan, samt betygsskala skulle nu gälla för samtliga elever på grundskolan. Det fanns fortfarande särskilda klasser, men de betraktades som en individualisering av den vanliga undervisningen. Man gjorde allt för att specialundervisningen skulle synas mindre utåt. Det första skoldaghemmet i Sverige öppnades 1965 i Stockholm. Verksamheten på ett skoldaghem bestod av undervisning och fritidsaktiviteter mellan ca kl. 8.00 till 16.00. Vid mitten på 1970-talet gjordes en bedömning som visade att minst en fjärdedel av grundskolans elever hade svårigheter att följa med i den ordinarie undervisningen. För att rätta till detta trädde ett helt nytt system in för tilldelning av resurser på 1970-talets slut. Det lokala skolsystemet kunde nu själva bestämma hur stort behovet av speciallärare var. Mer och mer utvecklingsarbete genomfördes för att anpassa skolan efter samhällets förändringar (Ahlström K-G, Emanuelsson I, Wallin E, 1986). År 1980 fanns det 71 skoldaghem och antalet ökade med åren. Sedan 1991 är det kommunerna som har det fulla ansvaret för skoldaghemmen. Varje skoldaghem har en rektor, samt personal utbildad till speciallärare och fritidspedagoger. Under de senaste tio åren har det skett en ökning av antalet elever som är i behov av särskilt stöd (Sandén I, 2000).

4. Stödet som lagstiftad rättighet

Enligt skollagen, kapitel 4, 1 § om grundskolan, är syftet med utbildningen att ge elever de kunskaper och färdigheter som behövs för att de ska kunna delta i samhällslivet. Extra stöd ska ges till de elever som har svårigheter. I 1 kap, 2 § framgår det att alla barn och ungdomar ska oberoende av kön, geografiskt hemvist, samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet. Varje skolforms utbildning ska vara likvärdig oberoende av var den anordnas i landet. Utbildningen skall ge eleverna nödvändiga kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, gynna utvecklingen till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Det ska också tas hänsyn till elever i behov av särskilt stöd i utbildningen. Enligt 2 kap, 3 § är kommuner och landsting skyldiga att använda utbildade lärare, förskollärare eller fritidspedagoger ämnade för den undervisningen som de ska arbeta med. Det står också i 2a kap, 3 § att skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan, samt att ge barn stöd i utvecklingen och en meningsfull fritid. Skolbarnsomsorgen och den verksamhet förskolan bedriver ska utgå från varje barns behov (Skollagen). Barn som av andra skäl behöver särskilt stöd i utvecklingen ska få den omsorg som krävs (Lag, 1997:1212).

Enligt skolförfattningarna, och lagen som den beskrivs här ovan, har elever i behov av särskilt stöd en absolut rättighet att få det stöd de behöver för sin skolgång. För att en utbildning ska vara likvärdig är det en förutsättning att de elever som är i behov av särskilt stöd får detta för att kunna nå målen för utbildningen (Börjesson M, Gustafsson L, H, Holmsten S, Liedman S-E, Wright M, 2002). Det behövande barnet har skolan på sin sida. Enligt skolans läroplan 1980 om elever i behov av särskilt stöd skrivs;

” Om en elev får svårigheter i arbetet är det nödvändigt att först pröva om skolans arbetssätt kan ändras. Man måste, när utbildningen planeras, möjliggöra ett varierat arbetssätt” (Skolöverstyrelsen, 1980, s 52).

Strax därefter skrivs i samma läroplan;

” Samtidigt måste man vara uppmärksam på att det ofta finns en konflikt mellan elevernas aktuella, upplevda behov och deras behov på sikt. En total anpassning till elevers spontana intressen kan leda till att de får stora svårigheter, när de skall ut i arbetslivet eller fortsätta med studier” (Skolöverstyrelsen, 1980, s 52).

5. Vems är problemen?

Enligt Andersson (1988) finns det inga ”problembarn”. Problemen är istället en fråga om vilka resurser man har och hur man använder sig av dessa. Idag så saknar skolan resurser för att kunna arbeta med alla sorters barn. Hon skriver också att varje enskild elev har rätt till anpassad undervisning efter egna behov, men att i verkligheten finns det ett mycket begränsat utrymme för anpassad undervisning. Skolorna är allt för styrda av en rigid organisation. I sin andra bok skriver Andersson (2003) att ett problem inte finns i den yttre verkligheten, utan att det är en subjektiv upplevelse. Ett problem uppstår först när man inte är nöjd med rådande förhållanden, utan när man vill åstadkomma en förändring. Hon skriver också att problem handlar om förväntningar. Alltså en förväntad förändring/beteende ses inte som ett problem (Andersson I, 1988, 2003).

”Runt alla elever som betar sig oförklarligt uppstår det lätt problem. Om läraren har svårt att förstå elevens beteenden ligger fältet öppet för problem.” (Andersson I, 2003, s. 41)

I sina berättelser från när Andersson (2003) var skolpsykolog skriver hon;

”Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Ideologin bakom samhällets strävan att integrera barn med olika förutsättningar i samma klass är tilltalande, men det är idag ett stort glapp mellan riktlinjer och mål som läroplanen ger uttryck för och den praktiska verkligheten ute i skolorna. Under mina år som skolpsykolog har jag stött på alltför många elever som far illa i dagens skolsystem. En skola för alla är en skola där man har förmåga att tillfredställa elevernas grundläggande behov och erbjuda dem utvecklingsmöjligheter. Kan en skola var rättvis och utvecklande för alla elever i dessa avseenden? ” (Andersson I, 2003, s. 62, 69).

Hon skriver också att en viktig del för att kunna hjälpa någon är att först ta reda på vart problemet ligger. Det är också viktigt att veta vem som vill ha en förändring och hur den ska genomföras. Det gäller att hitta de rätta verktygen för varje problem (Andersson, 2003).

Enligt Ahlström och Emanuelsson är skolan i behov av ”särbehandling” och särskild undervisning för att klara av sin uppgift med den ojämna kvalificeringen. De skrev redan 1986 att alla barn är olika när de kommer till skolan och att skolan inte ska sträva efter att göra dem lika. När de lämnar skolan ska de göra det med sin individualitet i behåll och med förmågan att respektera andra individer. Varje barns aktuella förutsättningar ska sättas i fokus och utifrån det ska planering och krav göras/ställas. Skolans skyldighet är att uppmuntra alla elever till att utveckla sin egen förmåga och sina intressen. Skolan har även ett särskilt ansvar för elever med svårigheter eller som tillhör olika minoriteter och kan därför inte ge alla lika mycket hjälp (Ahlström K-G, Emanuelsson I, Wallin E, 1986).

”Skolans problem uppstår därför alla elever inte hinner vinna samma kunskap eller tillägna sig samma färdighet på samma tid” (Ahlström K-G, Emanuelsson I, Wallin E, 1986, s 90).

I sin bok, för även Andersson (2003) en diskussion om fördelar respektive nackdelar med specialklasser/mindre undervisningsgrupper. Fördelarna är att det är färre elever per lärare, vilket ger mer vuxenkontakt. Positivt är också att en uppdelning gör det lättare att individualisera undervisningen. Eleverna får en chans att arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Som nackdelar skriver Andersson att uppdelningen/segregeringen kan medföra en stämpling av eleverna. Eleverna delas in i ett fack, vilket påverkar deras självkänsla samt deras relationer till andra elever. Hon skriver också att det under de senaste

tio åren har det gjorts stora personalminskningar i grundskolan. Detta har medfört att klasserna har blivit större, samt att det blir fler elever på varje lärare. Det har också gjorts minskningar på skolpsykologer, skolkuratorer och specialpedagoger. Denna resursminskning drabbar säkerligen både lärare och elever. Med denna indragning av resurser kan man fundera över om skolan kan uppnå målet att vara en skola för alla.

6. Resurser/elevvård

Andersson (2003) menar att en stor del av skolans arbete med elevvård handlar om skolledningens och personalens förmåga att organisera upp ett fungerande förebyggande arbete. Det är därför väldigt viktigt att det finns klara rutiner och handlingsplaner så att arbetet kan flyta så lätt som möjligt. Varje problem har alltid en motsats, det vill säga det finns alltid en lösning hur svår den än är att hitta. Det är viktigt att man försöker stoppa den onda cirkeln genom att ta fram det positiva, hitta bilderna om hur du vill att det ska vara istället. Detta sätt att tänka/arbete på kallas problemlösningsinriktat- eller lösningsfokuserat arbetssätt. Det går ut på att hitta vägen till den förändring man söker, se lösningen istället för problemet. Genom att ge elever uppgifter som gör att de måste se på problemet ur en annan synvinkel får de en annan förståelse som sedan kan leda till förändring/utveckling (Andersson I, 2003). Annat förebyggande arbete kan vara att bilda samtalsgrupper med elever där man diskuterar olika frågor eller avsätta tid för att hjälpa eleverna med hemuppgifter som de inte har haft möjlighet att göra färdigt hemma (Skolöverstyrelsen, 1980).

Skolan har också en stor uppgift i att ge alla elever grundläggande behov som materiell trygghet, uppskattning, självständighet, identitet, kompetens mm, samtidigt som de även ska stimulera och stödja de elever som har svårigheter. Det är rektorn som har övergripande ansvar både för elevers och lärares utbildning/utveckling, samt resursfördelningen av stödåtgärder. Lärares uppgift blir att se de behov som finns och om det krävs, tillsammans med arbetslaget och föräldrar, skapa ett åtgärdsprogram/handlingsplan för eleven (Andersson I, 2003). Detta program ska innehålla fakta som vad man vill förändra och hur man ska arbeta för att nå förändringen. Det är viktigt att de mål som sätts upp utgår från elevens förmåga/behov så att det inte blir för svåra uppgifter. Skulle denna åtgärd inte vara tillräcklig för att hjälpa eleven får man göra en mer ingående utredning, en så kallad elevvårdskonferens,

tillsammans med eleven och föräldrarna för att kunna diskutera möjliga åtgärder/hjälpmedel som t.ex. anpassad studiegång (Skolöverstyrelsen, 1980).

6.1 Tidigare studier om resursarbete

Jag kommer här att presentera ett par studier som knyter an till studiens område och syfte.

6.1.1. Elevers behov

I rapporten *Elever som behöver stöd men får för lite* av myndigheten för skolutveckling, behandlas frågor om elever som inte får det stöd de behöver. Studien har en kvalitativ ansats och har genomförts på tio olika skolor. Skolorna som är med i studien är alla grundskolor, men är av varierande storlek. Antalet elever på de tio skolorna är sammanlagt ungefär 2300 och av skolornas egen bedömning så är det drygt 30 % av eleverna som inte får det stöd de är i behov av. Studien visar också att det är vanligare att pojkar får stöd än att flickor får det. Vidare visar studien på att de skolor som har många invandrarelever ligger i områden som utmärkande har stora sociala problem. De svårigheter som eleverna uppvisar är ofta skolspecifika vilket innebär att de återspeglar skolans rådande kultur. De olika skolorna har olika slags problematik som till exempel aggressivitet hos elever, koncentrationsstörningar, brister i det sociala samspelet eller kognitiva svårigheter. Den beskrivna orsaken till att elever inte får det stöd de behöver är resursbrist både i fråga om ekonomi och organisation. Trots skolornas olikheter finns det en sak som för dem samman och det är elever som får för lite stöd. På alla skolorna är det tydligt att den grupp av elever som nedprioriteras vid fördelning av resurser är de som är tysta, initiativsvaga och blyga (Rapport, Myndigheten för skolutveckling, 2005).

6.1.2. Skoldaghem

I sin avhandling om skoldaghem skriver Sandén (2000) att bedömningen av vilka elever som är i behov av särskilt stöd beror på hur vi definierar normalitet och avvikelse. Ett av hennes grundantaganden är att barn måste känna sig nöjda och trygga i sig själva och ha kamrater för att hitta lusten att lära. Därför undersöks just i denna avhandling hur barn som går på skoldaghem utvecklas när det gäller jagmedvetande, känsla av kompetens och social

samspelelsförmåga. Hon studerar även hur skoldaghemsmiljön påverkar elevernas utveckling. Under tiden som studien pågick fann hon att det var många elever som uppfattade sin skoltillvaro, i en vanlig skola, så svår att de längre inte ville leva. De kände sig inte som "en i gänget" utan såg sig själva som annorlunda. I sitt resultat beskriver hon hur barnen återfått sin glädje i samband med flyttning till ett skoldaghem. Hon skriver också att eleverna kände sig bekräftade på grund av att lärarna på skoldaghemmet hade mer tid för eleverna. I sitt slutord skriver hon;

"Eftersom den vanliga skolan saknar resurser att i tillräcklig utsträckning ta hand om och positivt stimulera elever med känslomässiga svårigheter och/eller beteendestörningar är det angeläget att skoldaghemsvärksamhet uppmuntras och byggs ut. Vissa barn behöver det som ett skoldaghem kan ge". (Sandén I, 2000, sid: 165, 166).

7. Teoretiska utgångspunkter

Jag har valt en teoretisk utgångspunkt som jag anser kan vara användbar i denna studie. Denna teori är KASAM (Antonovsky A, 1991).

7.1. KASAM

KASAM är en teori utvecklad och systematiserad av Antonovsky (1991) professor i medicinsk sociologi. Han har forskat i beroendeförhållandet mellan människans fysiska och psykiska hälsa och KASAM, samt utvecklat ett instrument för att mäta människors KASAM. Ur ett salutogent perspektiv, det vill säga det friska och hälsobringande, tittar han på faktorer som främjar människans psykiska och fysiska hälsa (Antonovsky A, 1991). KASAM står för Känsla Av Sammanhang och är i grunden ett kognitivt begrepp. Den består av tre sammanflätade grundkomponenter: Begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

- *Begriplighet* redogör för hur människan förstår en viss situations händelseförlopp och vad den innebär. Genom att känna begriplighet förväntar sig människan att vid händelser kunna ordna upp och förklara dessa även om de kommer som överraskningar.

- *Hanterbarhet* står för människans förmåga/möjlighet att mobilisera egna resurser, samt resurser som finns i det sociala nätverket. Vid möten med olika krav innebär hanterbarheten hur starkt människan känner att det står resurser till deras förfogande.
- *Meningsfullhet* innebär att människan själv medverkar i de processer som skapar ödet och de dagliga erfarenheterna. Det handlar om betydelsen av att känna tillhörighet, att vara en del av helheten, samt förmågan att hantera problem och konflikter i ett meningsfullt sammanhang (Andresen R, 2002).

Antonovsky (1991) menar att dessa tre grundkomponenter tillsammans bidrar till att lösa upp spänning samt att motverka stress. På så sätt främjas hälsan och ohälsan motverkas. Eftersom livet ställer oss inför många olika problem har KASAM inte ett färdigt mönster att arbeta efter, utan förändras beroende på situationen.

”Vad personer med starkt KASAM gör är att välja just den strategi som verkar mest lämpad för att handskas med den stressor som han eller hon har ställts inför.” (Antonovsky A, 1991, s. 186)

De tre komponenterna ovan utgör tillsammans människans grad av KASAM. Känslan av sammanhang förändras och utvecklas genom hela livet, från det att man är spädbarn till dess att man har nått vuxen ålder. Att själv bestämma över sitt liv, men ändå känna sammanhang och tillhörighet är två viktiga förutsättningar för att ha KASAM eller livskvalitet. Om människan förstår de problem som de ställs inför ökar motivationen för att finna resurser för att lösa problemen. En framgångsrik problemlösning är därför beroende av KASAM och dess tre komponenter (Antonovsky A, 1991).

8. Metod

8.1 Kvalitativ fallstudie

Till denna studie har jag inspirerats av det hermeneutiska arbetssättet. Jag har valt att göra en kvalitativ fallstudie eftersom denna studie syftar till att undersöka det speciella/särskilda, att erhålla beskrivningar från intervjupersoners livsvärld, och inte kvantitet eller mångfald. På

grund av att jag vill fördjupa min förståelse har jag valt att begränsa min studie till ett fall, det vill säga undersöka hur man arbetar på en skola.

8.2 Litteratursökning

Relevant litteratur till studiens bakgrund samt tidigare forskning har jag hittat via databasen LIBRIS samt via Kristianstad högskolas bibliotekskatalog. De sökord jag har använt har varit följande:

- Elever i behov av extra stöd
- Grundskolans resurser

8.3 Intervjuer

Kvale (2006) menar att genom intervjuer ges tillgång till den intervjuades livsvärld, att förstå den enskildes upplevelser (Kvale S, 2006). Datainsamling har genomförts genom individuella intervjuer. Att jag valde att göra intervjuerna individuellt berodde på att jag ville ge intervjupersonerna utrymme för att kunna beskriva och förklara hans/hennes upplevelser, utan att behöva känna obehag att tala inför någon annan lärare/elev. Intervjuerna bestod av halvstrukturerade frågor. Detta innebar att huvudfrågorna var konstruerade/färdiga innan, men att svarsalternativen var öppna för att ge plats för följdfrågor.

8.4 Genomförande av intervjuer

8.4.1. Lärarintervjuer

Jag tog kontakt med rektorn på skolan, som utgör urvalet för studien, via telefon. Jag presenterade mig och min idé, men istället för att få ett besked om medverkan via telefon bokade jag en tid med rektorn för fortsatt diskussion. Vid mötet fick rektorn tid att läsa igenom mitt projektplansutkast, samt mina informations- och samtyckesbrev¹. Rektorn var positiv och ville gärna låta mig genomföra studien på skolan. Vi diskuterade tillvägagångssätt och rektorn gjorde även en kort beskrivning av skolan. Jag berättade om mina tankar om att göra lärarintervjuerna i grupp om ca fem personer för att deltagarna på så sätt skulle ”sporra”

¹ Se bilaga 1-4

varandra och dela med sig av sina erfarenheter. Rektorn trodde dock att det skulle bli svårt att hitta en gemensam tid med lärarna, så på grund av det valde jag att intervjua tre lärare med olika undervisningsämnen individuellt. Rektorn lovade att ta kontakt med en av skolans specialpedagoger som hade god kännedom om lärare och elever som berördes av studiens område. Specialpedagogen var den person på skolan som skulle förmedla kontakten mellan mig, lärarna och eleverna. Vidare hade jag telefonkontakt med specialpedagogen och vi planerade in en tid för intervju, samt diskussion om andra lämpliga intervjupersoner. Specialpedagogen hade, vid intervjutillfället, tagit fram namn på två andra lärare som vi efter avslutad intervju sökte upp för att jag skulle kunna fråga om medverkan. Båda lärarna var tillmötesgående och jag bokade in intervju med dem dagen därpå. Innan varje intervju genomfördes fick lärarna god tid till att ta del av informationsbrev, samtyckesbrev samt intervjuguide². De fick även välja om intervjun skulle spelas in på band eller inte. Efter varje intervju gavs det utrymme för intervjupersonerna att fråga/tala fritt kring intervjun, samt ge förslag till vidare fördjupning inom ämnet.

8.4.2. Elevintervjuer

Jag bibehöll kontakten med specialpedagogen och med hennes hjälp kom jag i kontakt med tre elever, som alla fyllt 15 år, som var möjliga intervjupersoner. Intervjuerna med elever valde jag att göra enskilt för att undvika obehag att prata inför andra, samt för att undvika risken för utpekning från min eller från de andra elevernas sida. Tre individuella elevintervjuer genomfördes varav platsen bestämdes gemensamt med eleven. Även eleverna var väldigt positiva och tillmötesgående och jag bokade tid för intervjuer redan samma dag med alla tre. Med hjälp av specialpedagogen fick jag, på skolan, tillgång till en liten undervisningssal där intervjuerna genomfördes individuellt med eleverna. Innan varje intervju genomfördes fick eleverna god tid till att ta del av informationsbrev, samtyckesbrev samt intervjuguide³. De fick även välja om intervjun skulle spelas in på band eller inte. Även här gavs det utrymme för intervjupersonerna att fråga/tala fritt kring intervjun, samt ge förslag till vidare fördjupning inom ämnet.

² Se bilaga 5

³ Se bilaga 6

8.5. Analysmetod

Analysen av det materialet jag samlade in kom delvis att följa sex steg som Kvale (2006) beskriver i sin bok. Intervjuerna blev alla inspelade på band, men jag gjorde även kompletteringar genom anteckningar om situationerna tillät. Jag förde också dagbok under studiens gång för att främja forskningsprocessen och för att jag inte skulle glömma bort väsentliga detaljer eller känslor (Davidson B, Patel R, 1997). Under intervjuens gång frågade/återberättade jag det som respondenten berättade för att för att tillsammans med honom/henne nå ökad förståelse för dialogen och för kommande analys. När intervjuerna sedan var klara och utskrivna strukturerade/delade jag upp materialet i väsentliga respektive oväsentliga delar. Genom att jag hade intervjuguiderna framför mig kom jag att under genomläsning markera det som var viktigt, för att sedan föra över detta till ett nytt dokument och så vidare. Långa meningar omformulerades så att endast det viktiga i uttalandena fanns kvar, det vill säga meningskoncentrering. På så sätt försvann det överflödiga materialet. Jag kom därefter att bearbeta materialet och delade sedan in det i kategorier och rubriker, meningskategorisering. Detta gjorde jag för att underlätta tolkning och användning av mina data (Kvale S, 2006). Likt den hermeneutiska cirkeln tolkade jag mitt material, det vill säga tidigare forskning och bakgrund, som en del av helheten. Sedan utifrån helheten tolkade jag mina delar, det vill säga mitt material, för att nå ökad förståelse (Kvale S, 2006). Det material jag samlade in jämfördes sedan med tidigare forskning, samt skollagen. Materialet presenterades sedan i resultatet i form av sammanfattade berättelser, en från lärare och en från elever.

8.6. Urval

8.6.1. Skola

Urvalet kan benämnas som ett icke-sannolikhetsurval. Dessa kännetecknas av att urvalet ej är representativt i förhållande till den totala populationen (Hartman J, 2004). Det finns ingen anledning till att ha ett representativt urval i denna studie eftersom den inte syftar till att statistiskt generalisera. Syftet är att göra en explorativ undersökning (upptäcka) och genom den skapa en förståelse för uppfattningar om resursarbetet med elever i behov av extra stöd i skolan. Jag skulle vilja beskriva mitt urval som ett målinriktat bekvämlighetsurval. Skolan jag har valt är stor, ligger i en mindre stad och har elever mellan årskurs sju till nio. Mitt urval är

målinriktat på så sätt att det är baserat på min nyfikenhet, mitt generella intresse för barn/ungdomar och för hur man på grundskolan arbetar med elever i behov av extra stöd (Merriam B, S, 1997). Urvalet är bekvämt på så sätt att skolan finns i min närhet, men jag har själv ingen erfarenhet från skolan. Att skolan finns nära mig innebär att det blir kortare sträckor att resa, samt att tillgängligheten ökar även i möten med mina intervjupersoner.

8.6.2. Lärare

Mitt urval av intervjupersoner gjordes genom ett litet snöbollsurval. Detta innebar att jag valde ut skolan, men att rektorn i sin tur förmedlade vidare till andra kontakter på skolan. Jag lät skolan få avgöra vilka lärare som var intressanta, för mitt område, att intervjua. Tre individuella lärarintervjuer genomfördes, varav lärarna hade olika uppgifter på skolan. Anledningen till att jag intervjuade olika lärare var för att se om resursarbetet förändrades beroende på lärarens uppgifter/undervisningsämnen eller elevernas åldrar. De lärare jag intervjuade var en specialpedagog, en svensk/engelsklärare samt en matte/fysiklärare. Genom att intervjua dessa lärare har jag täckt mitt intresseområde som just är resursarbetet kring kärnämnen.

8.6.3. Elever

Mitt urval av elever har också gjorts med hjälp av skolan. Urvalet av elever är begränsat till årskurs nio och där de som fyllt 15 år för att inte behöva föräldrars samtycke. Då skolan visste vilka elever som berördes av studiens område hjälpte de mig att finna dessa elever för att jag, så långt som möjligt, skulle undvika att ta del av personuppgifter utan deras samtycke. Specialpedagogen som jag intervjuat tidigare tog första kontakten med tre elever, som berördes av studien syfte, och efter godkännande träffade jag eleverna för att dela ut informationsbrev samt boka tid för intervju. Eleverna som jag intervjuade gick alla tre i årskurs nio, hade fyllt 15 år och var/hade varit i behov av extra stöd i något utav kärnämnen.

9. Metoddiskussion

Utifrån syftet med studien, som innebar att belysa lärares och elevers upplevelser om extra resurser i grundskolan, kändes det naturligt att välja kvalitativ metod. Mitt metodval gav mig möjlighet att få en mer nyanserad och utvecklad kunskap av intervjupersonernas erfarenheter och personliga uppfattningar, vilket jag inte hade fått ta del av om jag valt kvantitativ metod. Anledningen till att jag valde att genomföra studien på en grundskola istället för på en skolmyndighet var för att jag ville ta del av de verksamma lärarnas samt elevernas upplevelser och uppfattningar. Genom att belysa elevernas uppfattningar hoppas jag att man kan lyfta fram hur arbetet fungerar idag.

Att jag valde att låta skolan genomföra studiens lärarurval kan ha påverkat det material jag samlat in på så sätt att lärarna jag intervjuade var väl utvalda för att berätta en redan uppgjord berättelse. Hade jag själv valt att genomföra urvalet hade resultatet kanske blivit ett annat. Jag valde att genomföra mina lärarintervjuer individuellt. Egentligen hade jag planerat att göra dem i grupp för att jag trodde att deltagarna skulle sporra varandra och att utbytet av information hade blivit större. Planeringen förändrades på grund av att rektorn trodde att det var svårt att hitta en gemensam tid för de tre lärarna. Att min planering har förändrats till att göra lärarintervjuerna individuellt tror jag inte har påverkat mig eller materialet jag har samlat in. Detta baserar jag på att lärare jag fick intervjuas var väldigt positiva och friskspråkiga vilket, tror jag, gav mig ett rikt och nyanserat material som jag anser täcker studiens syfte. Självklart hade det varit roligt att genomföra lika många intervjuer till för att få fler perspektiv. Att få ta del av föräldrars upplevelser hade också varit väldigt intressant, vilket kan belysas i en annan studie

Jag har genomfört tre individuella elevintervjuer. Från början hade jag räknat med att göra sex elevintervjuer, men det har gjorts begränsningar på grund av tidsbrist och svårigheter att få tag i en grundskola. Jag hade också planerat att göra intervjuer med omyndiga elever, vilket skulle kräva föräldrars samtycke. Jag valde då att begränsa mitt urval till elever från nionde klass och där de som fyllt 15 år. Min tanke från början var att intervjuerna skulle göras utanför skolans väggar på grund av etiska skäl. Eleverna ”propsade” dock på att göra intervjuerna på håltimmar de hade och i och med detta fick jag tillgång till en liten undervisningssal på skolan. Jag tror inte att förändringen gav någon markant påverkan på

materialet, men jag tror dock att det påverkade eleverna något. Jag tror att de hade haft mer ro att svara på frågorna om intervjuerna genomförts utanför skolans väggar.

Trots att lärarintervjuerna inte gjordes i grupp och att elevintervjuerna gjordes på skolan anser jag ändå att materialet jag samlat in utgör ett bra empiriskt underlag. Jag tycker även att jag lyckades lyfta varje intervjupersons upplevelser under intervjun, samt att jag uppfyllt studiens syfte. Jag har också, i del fall där litteratur refererat till annan litteratur, varit noga med att använda mig av förstahandskällan. Jag anser därför att denna studies validitet är relativt hög. Jag är dock medveten om att materialet jag samlat in endast gäller för skolan jag valt och att resultatet blivit annorlunda om studien genomförts på en annan skola eller stad.

9.1 Etiska reflektioner

Efterhand som studien har förändrats har också de etiska problemen blivit andra. Ett problem var risken att eleverna skulle känna sig utpekade, att de skulle känna obehag inför intervjun på grund av osäkerhet för kompisars reaktioner på deltagandet. Min planering var att jag skulle genomföra elevintervjuerna utanför skolan, på en med eleven gemensamt bestämd plats, för att jag antog att detta skulle minska risken för ett sådant utpekande. Det visade sig att eleverna föredrog att bli intervjuade på skolan, därför ändrade jag mina planer omkring intervjuplats. Eleverna uppgav heller inte att de upplevde något obehag av att bli intervjuade. De var dock blyga i början av intervjun, vilket jag tror de hade varit även om intervjuerna gjorts utanför skolans väggar. Något som också har förändrats är att de elever jag intervjuade var 15 år vilket medförde att jag inte längre behövde vårdnadshavares/föräldrars samtycke. På så sätt behövde jag inte ta del av namn och adressuppgifter när jag skulle ta kontakt med eleverna, utan kunde låta skolan ta första kontakten. Ett annat etiskt problem som jag har övervägt var att skolan eller lärarna skulle uppleva obehag av att deras arbetssätt blev granskat/undersökt. För att minska risken för detta problem var jag noggrann med att informera om studiens upplägg, frågeställningar och att låta skolan vara med och påverka, ge feedback på studiens syfte och slutresultat.

Min roll och mitt förhållningssätt i studien var också väldigt betydelsefullt. Jag behövde både vara känslig samtidigt som jag skulle hålla mig till studiens syfte. Jag var tvungen att ha tillräckligt mycket känsla/inlevelse för att kunna uppfatta den värdefulla informationen, samt

för att veta hur långt jag kunde utveckla frågorna. Anledningen till att jag i mitt resultat presenterade materialet i sammanfattade berättelser var för att minska risken för att intervjupersonerna skulle bli igenkända. Min professionella roll uppfylldes genom att jag noggrant informerade respondenten om att hon/han kunde avbryta/stoppa när som helst utan följder, samt att jag upprätthöll de fyra etiska kraven som beskrivs nedan.

9.1.1. De fyra etiska huvudkraven

Informationskravet

Innan jag påbörjade studien, och efter kontakt med rektorn, delade jag ut ett informationsbrev till honom/henne där jag beskrev mig själv, studiens syfte samt intervjuernas upplägg. För att tillgodose informationskravet formulerade jag två brev, ett till lärare, samt ett till elever. Detta gjorde jag för att informationen som jag ville förmedla skulle anpassas till de olika respondenterna. Rektorn gav sedan i sin tur en kopia av detta brev till specialpedagogen som blev min kontakt med lärare och elever. Deltagandets frivillighet var jag noggrann att informera om, samt att avbruten medverkan ej skulle få negativa konsekvenser. På så vis uppfyllde jag informationskravet.

Samtyckeskravet

Samtyckeskravet tillgodosåg jag genom att jag formulerade två samtyckesbrev, samt att jag frågade om alla deltagares samtycke. Samtyckesbrevet skickade jag ut tillsammans med informationsbrevet. I brevet skrev jag att medverkan var frivillig, att respondenterna hade möjlighet att bestämma på vilka villkor deltagandet skedde, att alla deltagare skulle avidentifieras, samt att avbruten medverkan ej skulle få negativa konsekvenser.

Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet uppfyllde jag genom att avidentifiera alla deltagande, samt skolan. För att undvika att någon skulle bli identifierad höll jag materialet inlåst, samt väldigt beskrivande detaljer togs bort. I presentationen av mitt material sammanfattade jag lärarnas intervjuer, samt elevernas intervjuer till varsin berättelse för att på så sätt minska risken för att någon skulle bli igenkänd via uttalanden. Materialet raderas även efter studiens examination.

Nyttjandekravet

Nyttjandekravet tillgodosågs genom att insamlade uppgifter om enskilda inte används eller utlånas för kommersiellt bruk eller i andra icke-vetenskapliga syften. Material som samlats in under studien används endast i denna c-uppsats.

10. Forskningsprocess

Min forskningsprocess har inte varit så som jag förväntat mig. Datum för studiens början var vecka 14, den 2/4-07. Jag hade en vecka tidigare tagit kontakt med den först valda skolans rektor via telefon för första gången. Självklart kändes det nervöst eftersom jag inte hade en aning om vad resultatet skulle bli. Jag presenterade mig och min idé. Rektorn var positiv till studien, men sade att han/hon satt lite olägligt till och att jag kunde höra av mig nästa vecka istället. Han/hon gav mig sin mailadress och bad mig skicka mina papper, samt mitt telefonnummer. Känslan efter detta första samtal, trots att det inte var så långt, var positiv och jag kände mig ganska avslappnad eftersom svaret i princip var ja. Det som hände var att jag gick i väntans tider i tre veckor utan att varken få ett klart ja eller nej. Tillslut fick jag det negativa beskedet att rektorn blivit långtidssjukskriven och att det var bäst att jag letade efter något annat. Detta var inget jag grävde ner mig i sanden för att ett nej får man nästan räkna med. När nej-svaren sedan blev ännu fler in kände jag hur mitt hopp och min styrka försvann. Tankar på att byta ämnen fanns i mitt huvud. Eftersom jag inte har några tidigare erfarenheter från uppsatsskrivande så var jag inte riktigt beredd på detta. När jag äntligen hittade en ny skola hade tiden runnit iväg och det var redan v.18 och det hann gå ett par veckor till innan jag hade fått mina intervjuer gjorda. Det kändes äntligen som att jag var på väg framåt! När jag väl bokat in tid för min första intervju följde de andra på som rinnande vatten. Allt gick så snabbt att jag inte hade tid att reflektera över vad som hänt. Från att inte få något ja till att få alla intervjuer gjorda inom loppet av fyra dagar var en upplevelse. Något som jag har lärt mig är att förberedelse och att ligga steget före är förutsättning för studier eller annan forskning. Att bara sitta och vänta på att något ska hända är ingen fungerande metod, då blir inget arbete gjort!

10.1. Tabell

Här nedan kommer jag att börja med att presentera antal skolor som tackade nej, samt deras orsaker i en tabell. Diskussion kring tabellen förs under punkt 12, diskussion och analys av resultat.

Datum	Skola	Svar	Förklaring
Första kontakt 26/3-07, Svar 24/4-07	1	Först ja sedan nej	Rektorn långtidssjukskriven
26/4-07	2	Nej	Kort varsel, har ej tid
26/4-07	3	Nej	Kort varsel
2/5-07	4	Nej	Vill att jag ska sköta första kontakten med elever själv, utan att få information om elevers eller föräldrars namn. Vill ej dela ut namn på elever, har ej tid
7/5-07	5	Ja	Positiva till studien

11. Resultat

Jag kommer här att presentera mitt material i form av berättelser, inte från varje enskild person utan en lärarberättelse och en elevberättelse. Jag kommer sedan att koppla detta till mitt övriga material i uppsatsen och föra ett resonemang om detta i min diskussionsdel.

11.1. Intervju – Lärare

Hur utformas resursarbetet?

Individualisera

De resurser som finns för att hjälpa eleverna är dels individualiserad undervisning i klassrummet, mer än en lärare i klassrummen, samt hjälp av speciallärare i en mindre grupp. Exempel på individualiserad undervisning är att eleverna kan få speciella uppgifter eller slipper göra någon svårare uppgift som inte krävs för att nå betyget G.

”Man försöker möta varje elev där de befinner sig.”

Göra eleven delaktig

Något som framgår som viktigt är elevernas möjlighet att påverka resursarbetet. Uppstår det något problem är de alltid noga med att se detta från elevens perspektiv. Tillsammans med eleven arbetar de fram en handlingsplan för problemlösning med innehållande frågor som; Hur ska vi göra för att det ska bli bäst för eleven? Vilken förändring siktar vi mot? Vilka är våra mål?

Hur går det till då elever får extra resurser?

Gemensamt ansvar

På frågan om vem som ser till att eleverna får hjälp berättar dem att det är specialpedagoger tillsammans med speciallärare och undervisande lärare.

Tester, utredningar och diagnoser

De gör alltid ett förkunskapstest på alla elever som kommer till skolan för att se hur mycket de kan och om, och i så fall vilka, problem de har. De genomför även diagnoser på elever som haft stora problem tidigare för att kunna ge dem den hjälp de behöver. På min fråga om det är svårt att upptäcka om de behöver hjälp svarar dem att det inte är så svårt eftersom de alltid har diagnoserna att gå tillbaka till. Det görs även regelbundna tester i ämnena för att kunna följa elevernas utveckling. De berättar att de tror att dem fångar upp många ”gråzonsbarn” som annars hade missats på det viset. Det berättas också att de sedan gör ett åtgärdsprogram för hela klassen för att veta vad de ska jobba med i varje klass. Om någon elev börjar uppför sig annorlunda är det lätt att gå tillbaka och titta i diagnoserna eller åtgärdsprogrammen för att så snabbt som möjligt komma till rätta med problemet. Jag får också veta att specialpedagogerna kan göra utredningar om det är någon elev de är speciellt oroliga över. Utredningen går ut på att se elevens inlärningsförmåga dvs. på vilket sätt eleven lära sig mest på eller om eleven är i behov av särskola.

”Specialpedagogerna finns alltid nära till hands och vi har ett tätt samarbete speciellt när det gäller kärnämnen matte, svenska och engelska.”

Hur många behöver stöd och i vilken utsträckning kan behoven tillgodoses?

Behovet varierar

Under intervjuerna får jag berättat för mig att i en klass på 20-22 elever är det mellan 3-10 elever som kan vara i behov av extra stöd, men att detta kan variera från år till år. De säger att det är väldigt få som behöver hjälp permanent, men att det alltid finns några som behöver riktat stöd dvs. hjälp i något speciellt ämne.

Önskan om mer tid och resurser

På min fråga om de kan tillgodose varje individs behov svarar de att dem önskar att det fanns mer tid och resurser.

”Framförallt för egen del önskar man att det fanns mer tid att kunna sätta sig ner med eleverna för att förklara moment och så. Det känner man att det är otillräckligt.”

De berättar också att de elever som de inte lyckas hjälpa i lika stor utsträckning är elever med stora sociala problem hemma. När jag ställde mirakelfrågan, om att ändra på en sak i fråga om resurser och möjlighet att hjälpa varje individ får jag svaren dubbelbemanning i klasserna och parallellitet. Med dubbelbemanning menas en extra resurs i klassrummet. När jag frågade vad som menas med parallellitet fick jag svaret att de önskar att man kunde följa med strömmen och ge alla vad de behövde just vid rätt tidpunkt.

”Vi önskar att det fanns möjligheter att på tidigare stadium hålla igen och inte släppa iväg eleverna utan att veta att grunderna verkligen ligger fast, men där har man ingen möjlighet att gå emot föräldrar tillexempel.”

Vilka tankar finns om att placera elever i en liten undervisningsgrupp?

Inga permanenta smågrupper

De är alla tre rörande överens om att de inte gärna tar ut elever till en liten undervisningsgrupp permanent, utan bara vid vissa tillfällen eller perioder där eleven behöver extra hjälp.

”Vi tar inte ut elever i smågrupper och låter dem permanent sitta där, för vi tror inte att det är en bra idé. Att hålla dem kvar i klassen så mycket som möjligt tror jag är bättre för deras självkänsla. Vi vill att eleverna ska känna tillhörighet!”

Finns det några genusskillnader i fråga om behov?

Killarna behöver hjälp oftare än tjejerna

På frågan om genusskillnader får jag som svar att det är fler killar än tjejer som behöver hjälp. Varför det är så är de inte säkra på, men en avgörande faktor skulle kunna vara att killar utvecklas lite långsammare än tjejer. Lärarna upplever också att tjejerna visar mindre utåt att de behöver hjälp. Killar har ett helt annat sätt att visa sina behov, de trötnar och hittar på något annat istället, tex. som att vässa pennan eller att gå på toaletten.

11.2. Intervju - Elever

Vilka behov finns och hur uppfattar elever hjälpen?

Svårt att hinna med i de teoretiska ämnena

På min första fråga om hur de tycker att det går i skolan får jag som svar att de tycker att det går ganska bra, men att det kan vara svårt att hinna med ibland. Nu när de snart går ut årskurs nio är det många prov som ska göras. De ämnen som de tycker är svårast är engelska och matte. Svenska nämns också, men verkar inte vara det ämnen som tillhör de svåraste. De berättar att det svåra med engelska är alla ord och all grammatik. De tycker heller inte att engelska är särskilt kul vilket kanske kan påverka resultaten. De ämnen som eleverna gillar bäst är bild, slöjd och idrott.

Professionella och personliga resurspersoner och små grupper

På frågan om vilken hjälp de får svarar de att det finns speciallärare som dem kan gå till om de behöver någon extra hjälp. De brukar då arbeta i mindre grupper med just det de har svårt för. De berättar också att de vanliga lärarna hjälper dem lite extra och ger dem andra lättare uppgifter. Enligt eleverna själva så får de mycket hjälp av kompisar och familj också.

”Ja mina föräldrar hjälper mig mycket med läxan och har jag något prov så sitter dem flera dagar innan och tragglar det med mig.”

Nöjda

På min fråga om vilken hjälp de skulle vilja fick jag som svar att de tyckte att det var rättså bra som det var. Någon nämnde att de skulle vilja ha lite mer hjälp med engelska ord och en annan berättade att han/hon inte trivdes med sin lärare. I det stora hela så var det nöjda med den hjälpen de fick. Något som förvånade mig var att de tyckte det var bra med stränga lärare.

”Ibland kan det vara rättså bra om man har stränga lärare också, för då känner man sig rätt bra tvingad att göra läxan och så.”

På min sista fråga, mirakelfrågan, om att ändra på en sak när det gäller extra hjälp och hur lärarna arbetar fick eleverna tänka efter länge. Jag fick tre olika svar och de var mindre läxor, mer intressanta ämnen och att få fler papper med lärarens undervisningsmaterial för att slippa anteckna så mycket.

”Ibland kan det vara svårt att hänga med på tavlan och då vore det bra med ett papper som man kunde kolla på.”

Eleverna berättar för mig att de tycker att det är bra med mindre undervisningsgrupper. Ingen av dem tycker att det känns konstigt att gå i en mindre undervisningsgrupp ibland och med klassen ibland. De upplever att dem får mer hjälp i en mindre grupp och att det är lättare att koncentrera sig.

”Det är liksom enklare för då kan man få mer hjälp specifik på det man behöver och sådär.”

12. Diskussion och analys av resultat

Inledningsvis skulle jag vilja säga några ord om min tabell ovan som beskriver antalet skolor jag har kontaktat, vilket svar de har gett samt orsak. Under hela studiens gång har jag funderat mycket på varför skolorna har agerat som de har gjort. Jag har haft och har fortfarande svårt att acceptera ”har inte tid” som ett giltigt svar. Enligt andra mer vana uppsatsskrivare är detta inget ovanligt och någonting man får vänja sig vid och till viss del kan jag hålla med.

Skolorna har mycket att göra, vilket även framgår av studien. Problemen att få tag i en skola kan jag nu i efterhand härleda till årstiden. På vårterminen är det många elever som ska få

avgångsbetyg vilket påverkar arbetsmängden för både lärare och elever. Jag tror att detta kan vara en bidragande orsak till svaren, men jag anser inte att det är giltigt. Jag tror att det skulle kunna bero på rädslan för att bli ”granskad” /undersökt, att bli jämförd med någon annan. Studien har inte för avsikt att granska någon, utan att belysa arbetssättet och uppfattningar kring detta. Antingen är det så att jag har blivit missförstådd eller så ligger problemet hos mig. Jag har kanske inte förklarat studiens syfte tydligt nog. Min tolkning och uppfattning är den att skolorna inte tog mig på allvar. Att dem först sade nej när de fått all information fick mig att inse att det egentligen handlar om att de inte tycker att mitt arbete är lika viktigt som deras.

Av resultaten framgår att både lärare och elever i helhet tycker att resursarbetet på skolan fungerar bra. De resurser som skolan erbjuder är individinriktat arbete i klassrummen, samt undervisning med specialpedagog/speciellärare i mindre grupper. De utför även regelbundet olika diagnoser och tester för att så långt det är möjliga försäkra sig om att elevernas behov blir tillgodosedda. Detta är i linje med lagstiftningen. Enligt lagen har elever i behov av särskilt stöd en absolut rättighet att få det stöd de behöver för sin skolgång och för att kunna nå målen för utbildningen. Som skolan själva berättar så arbetar de hårt för att alla elever ska gå vidare till högstadiet med betyget godkänt, om inte i alla ämnen så i alla fall i kärnämnen som utgör grunden. Min tolkning är den att det känns som att lärarna förlitar sig lite för mycket på vad testerna visar istället för att lyssna på eleverna. Känslor och välbefinnande syns inte på papper.

Även om deras arbetssätt inte uttalat är lösningsfokuserat kan jag finna likheter mellan skolans resursarbete och det lösningsfokuserade arbetssättet. Lärarna på skolan är väldigt måna om att se elevens perspektiv och att tillsammans med eleven arbeta fram åtgärdsprogram och handlingsplaner. Tillsammans tittar de på vilka mål de vill nå och hur de ska komma dit. Utgångspunkten i det lösningsfokuserade arbetssättet är att hitta undantagen från problemen, finna de situationer där problemen inte uppstår och sedan arbeta utifrån det. Förespråkare för det lösningsfokuserade arbetssättet menar att genom att lyfta fram det ”ovanliga” startas en process som gör det möjligt för människan att se det positiva och hitta ett sätt att hantera problemen. Istället för att fokusera på problemet läggs krafterna på att hitta det positiva, att finna den väg/lösning som leder till den positiva förändringen. Detta kan jag koppla till Andersson (2003) som menar att förebyggande arbete är väldigt viktigt. Hon menar också att det lösningsfokuserade arbetssättet är en väl fungerande metod.

Sättet att arbeta får mig att fundera över varför de väljer lösningsfokuserat arbetssätt som innebär att man undviker att se på problemen. Är det så att de är rädda för att de själva gör fel och att det inte är eleven som är problemorsaken. Att aldrig lösa själva orsaken borde göra problemet större. Å andra sidan är kanske problemet inte så stort när man väl ser det från en annan synvinkel. Ett annat sätt att se på det skulle kunna vara att målen i sig blir ett problem. Att bara sätta upp nya mål hela tiden kan kanske medföra att målen blir för många och svåra eftersom man aldrig tar itu med själva orsaken. Frågan är vem som gynnas mest utav arbetssättet, lärarna eller eleverna?

Något som också framgår som väldigt viktigt är att lärarna inte gärna placerar elever i mindre undervisningsgrupper permanent. Lärarna hade en uppfattning om att elever behöver integreras med andra elever/kamrater i en så kallad "normalklass" och att denna integrering påverkar elevernas självkänsla positivt, samt ungdomens fortsatta samhällsliv i positiv riktning. Denna uppfattning kan kopplas till teorin om känsla av sammanhang, KASAM. De vill att eleverna ska känna klasstillhörighet och känna att de är en del i helheten. Enligt Antonovsky (1991) så bidrar känslan av sammanhang till hälsa och livskvalitet. Frågan är då om de verkligen känner denna tillhörighet i "normalklassen" eller om de kan uppleva utanförskap i integrationsförsöken. Intressant här är elevers uppfattningar om att gå i en mindre undervisningsgrupp. Av resultatet framgår det att eleverna trivs i de mindre grupperna och att de har lättare att koncentrera sig där. Som jag tolkar lärarnas uppfattningar om denna fråga så är de emot att placera elever i mindre undervisningsgrupper permanent. De säger att självkänslan påverkas och att det är viktigt att eleverna får känna samhörighet i en klass. Frågan är om hur viktigt det är för elevernas självkänsla att gå i en stor klass. Kan inte den mindre undervisningsgruppen bidra till tillhörighetskänsla för dessa elever? Att känna samhörighet tillsammans med en eller fler personer tror inte jag spelar någon roll. Är det kanske så att integrering med många inte alls har något med känslan av sammanhang att göra. Det kanske handlar om kvalitet istället för kvantitet! De kanske kan känna samma tillhörighet i en liten grupp med tre till fyra personer. Enligt Antonovsky (1991) så utvecklas känslan av sammanhang genom hela livet. Han menar att under ungdomsåren så rivs oftast alla känslor upp. I ungdomens utveckling mot "att bli någon" händer det mycket och det är oftast alltid något som är fel. Utseendet spelar väldigt stor roll. Frågan är då om det kanske inte är lättare för eleverna/ungdomarna att hitta känslan av sammanhang med ett mindre antal personer eller i en mindre grupp. Ju färre personer att jämföra sig med borde ju underlätta ungdomens arbete mot "att bli någon". Detta kopplar jag också till Sandéns avhandling om skoldaghem (2000). I

sin studie fann hon att det var många elever som uppfattade sin skoltillvaro, i en vanlig skola, så svår att de längre inte ville leva. De kände sig inte som "en i gänget" utan såg sig själva som annorlunda. Hon skriver också att efter det att eleverna blivit flyttade till ett skoldaghem återfick de sin glädje. Eleverna kände sig bekräftade på grund av att lärarna på skoldaghemmet hade mer tid för dem.

Elevernas upplevelser och beskrivningar är till största del positiva och min uppfattning är att de känner att de får den hjälp de behöver. De problem som tas upp, såsom mer papper för att behöva anteckna mindre, anser jag är väldigt små och lösliga. Något som jag trodde skulle ses som ett problem var risken för att eleverna skulle känna sig utpekade vid placering i en mindre undervisningsgrupp. Som jag skrev i min förförståelse så är en av mina naiva teorier att det kan vara svårt att känna tillhörighet i skolan. Oavsett om man är duktig eller inte så kommer vi alltid att vara olika. Det kommer alltid att finnas människor som pekar ut positiva eller negativa sidor hos dig eller andra. Andersson (2003) menar att uppdelningen kan medföra en stämpling av eleverna. Eleverna delas in i ett fack, vilket påverkar deras självkänsla samt deras relationer till andra elever. Av vad lärarna berättar och utav elevernas uppfattning har jag kommit till insikt om att det inte alls verkar vara ett problem på skolan. De elever som jag intervjuade hade istället positiva upplevelser från de mindre grupperna. Istället för att eleverna sitter i klassrummet och inte förstår eller hänger med fick de, i den mindre gruppen, just den hjälp de behövde plus att de hade lättare för att koncentrera sig. Jag anser att om man inte pratar om anpassad undervisning som något konstigt, så kommer den heller inte att uppfattas som annorlunda. Min fundering är den att det kanske inte är de små grupperna i sig som ses som en stämpling, utan problemorsaken kanske kan vara alla de tester och diagnoser som genomförs. Att bli delad in i ett fack efter hur duktig man är har jag svårt att se som positivt.

Att det är fler killar som är i behov av extra stöd kommer också fram i mitt resultat. Att detta är genomgående år efter år tycker jag är intressant. Vad detta kan bero på är inte lärarna säkra på, men en orsak som de ser som möjlig är att killar utvecklas lite långsammare än tjejer. Ett annat perspektiv kan vara att killars sätt att visa sina behov på är annorlunda och mer utåtriktande än tjejers, vilket kan påverka genusskillnaderna.

Något som dock upplevs som ett problem av lärarna är att tid och ekonomiska resurser hela tiden begränsar deras arbete med elever i behov av extra stöd. Jag tolkar detta som att

resurserna måste bli fler, eller så måste skolorna/klasserna bli mindre. Andersson (2003) skriver att det under de senaste tio åren har gjorts stora personalminskningar i grundskolan, vilken i sin tur påverkat klasstorleken. Det har också gjorts minskningar på skolpsykologer, skolkuratorer och specialpedagoger, vilket drabbar både lärare och elever. Är detta en utveckling som kommer att fortsätta så tror jag att lagens ord om en skola för alla inte kan uppfyllas. Så som jag uppfattar lärarna så arbetar de på högvarv och om resurserna minskar ytterligare kommer detta att påverka både lärarnas och elevernas resultat negativt. Troligen kommer denna uppfattning alltid att finnas samtidigt som det verkligen har varit neddragningar.

13. Slutdiskussion

Syftet med studien har varit att få en inblick i uppfattningar om hur lärare på grundskolan arbetar med elever i behov av extra stöd. Till att börja med kan jag konstatera att jag under studiens genomförande fått en ökad förståelse och en djupare kännedom om grundskolans resurser för barn i behov av extra stöd. Jag har även fått en ökad förståelse för olika arbetssätt som finns, samt lärares och elevers skilda perspektiv. Jag anser också att jag, genom kvalitativa intervjuer, har uppfyllt studiens syfte vilket var att studera lärares och elevers uppfattningar om grundskolans resurser. Genom att belysa vilka resurser som finns, hur lärarna arbetar med eleverna, hur stora behoven är samt elevernas uppfattningar och tankar kring hjälpen anser jag även att jag har lyckats besvara mina frågeställningar.

Det har varit intressant att få se lärares och elevers olika perspektiv, samt skillnaderna mellan dessa. Detta trots att båda parterna arbetar mot samma mål, att kunna få/ge betyget godkänt i kärnämnenäna matte, svenska och engelska. Av resultatet framgår det att lärares och elevers syn på mindre undervisningsgrupper inte är densamma. Medan eleverna trivs i de mindre grupperna känner lärarna rädsla över att påverka elevernas känsla av sammanhang. Jag har också funnit det intressant att mitt resultat har skiljt sig så markant från litteratur och tidigare forskning. Av mitt resultat framgår det att lärarna i stor utsträckning kan tillgodose de behov som finns, samt att eleverna upplever att de får den hjälp de behöver. Den litteratur/tidigare forskning jag har funnit beskriver raka motsatsen, det vill säga hur skolan saknar resurser och att många elever inte får det stöd de behöver. Om detta beror på att skolan jag valt är en fungerande skola går inte att fastställa, men det skulle kunna vara en orsak.

Jag gick själv in i studien med förförståelsen att skolan har otillräckliga resurser, att lärarna fungerar mer som kuratorer samt att många elever faller igenom kriterierna. Jag hade även med mig intrycket att många elever faller igenom på grund av att de inte syns. De vill inte vara till besvär vilket medför att de som tydligt visar sina behov går före. I intervjuerna framkom dock inte upplevelsen av dessa problem. Både lärare och elever anser att arbetet fungerar bra. I resultatet framgår det att lärarna tror att dem, genom kontinuerliga kunskapstester, fångar upp många ”gråzonsbarn” som annars hade missats. Det problem som trädde fram var lärarnas rädsla för att det ska göras fler resursminskningar såsom färre lärare eller andra ekonomiska indragningar. Detta bekräftas av Andersson (2003) som skriver att det under de senaste 10 åren gjorts stora resursminskningar inom skolan.

Allt eftersom studien har haft sin gång har jag fått fler frågeställningar. Hur ser framtidens lärare ut? Hur ser rektorn/rektorena på skolans resurser? Finns det samarbete skolorna mellan eller andra verksamheter? Vilka upplevelser har föräldrar och hur stor del tar dem? Med dessa frågeställningar skulle man kunna föra studien vidare, och förhoppningsvis erhålla ännu djupare kunskap om grundskolans resurser och hur dessa upplevs.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att denna studie har varit otroligt lärorik. Den har inte bara gett mig ökad förståelse/kunskap för upplevelser kring grundskolans resurser, utan även gett mig en inblick i hur stort området socialt arbete är. Denna kunskap kommer jag att förvalta väl för att sedan kunna bära den med mig ut i mitt framtida arbetsliv.

14. Referenser

Ahlström K-G, Emanuelsson I, Wallin E (1986) *Skolans krav – elevernas behov*, Studentlitteratur, Lund

Andersson I (1988) *Barn som behöver - skolans problembarn i prosa, dikt och bild*, Folksam

Andersson I (2003) *Samverkan för barn som behöver*, HLS Förlag

Andresen R (2002) *Sociala nätverk, grupper och organisationer – praktiskt arbete och teoretisk reflektion*, Natur och Kultur, Stockholm

Antonovsky A (1991) *Hälsans mysterium*, Natur och Kultur, Stockholm

Hartman J (2004) *Vetenskapligt tänkande – från kunskapsteori till metodteori*, Studentlitteratur, Lund

Kvale S (2006) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund

Skolöverstyrelsen (1980) *Läroplan från grundskolan, Lgr 1980, Allmän del – mål och riktlinjer, kursplaner och timplaner*, Liber utvecklingsförlaget, Stockholm

Merriam B, S (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*, Studentlitteratur, Lund

Avhandlingar

Sandén I (2000) *Skoldaghem – ett alternativ för elever i behov av särskilt stöd*, Institutionen för pedagogik, Lärarhögskolan Malmö

Internetsidor

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=305>, Datum 2007-04-24

Börjesson M (1997) *Om skolbarns olikheter*, Liber publikationstjänst, Skolverket.

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=923>, Datum 2007-04-24

Börjesson M, Gustafsson L, H, Holmsten S, Liedman S-E, Wright M (2002) *Att arbeta med särskilt stöd - några perspektiv*, Liber publikationstjänst, Skolverket.

www.skolverket.se, Datum 2007-04-17

(Lagar och regler -> skollagen -> länk till riksdagens webbplats -> kapitel 4 om grundskolan)

Rapporter

Myndigheten för skolutveckling (2005) *Elever som behöver stöd men får för lite*, Liber
Distributör, Stockholm

Informationsbrev till lärare/personal

Hej! Jag heter Moa Mattsson och är studerande på Högskolan Kristianstad inom sociala omsorgsprogrammet med inriktning socialpedagogik. Jag ska nu skriva mitt examensarbete som är en C-uppsats och är väldigt intresserad av att få göra denna på er skola. Det område som jag har valt är grundskolans resurser för elever i behov av extra stöd. Jag är intresserad av hur man i grundskolan arbetar med elever som inte når betyget G i något av kärnämnen, matte, svenska och engelska. Anledningen till att jag i denna studie valt grundskolan är för att jag vill veta mer om hur man i ett tidigare skede under skolgången fångar upp och arbetar med dessa barn och ungdomar.

Mitt syfte med studien är att undersöka grundskolans resurser genom intervjuer av personalen och eleverna själva. Intervjuerna med eleverna gör jag även för att få deras röster hörda. Undersökningen kan på så sätt lyfta fram hur hjälpen till de betygssvaga eleverna kan fungera och hur detta skulle kunna utvecklas.

Jag har valt att göra en kvalitativ fallstudie med intervjuer som datainsamlingsmetod. Intervjuerna kommer att bestå av halvstrukturerade frågor och kommer att göras i grupp om 5 personer med lärare, samt individuellt med elever. Innan jag påbörjar några intervjuer kommer jag att kräva samtliga deltagares samtycke, skriftligt från lärare och föräldrar/vårdnadshavare samt muntligt för barn/ungdomar. Till min gruppintervju har jag planerat att intervjua ca fem lärare tillsammans, för att få in så många olika perspektiv som möjligt. Till mina individuella elevintervjuer har jag tänkt välja ut ca 6 elever, för att se eventuella resursskillnader.

Mina intervjuer, som kommer att ta ca 1 timme/intervju, kommer att bandas med kompletterande anteckningar om situationerna tillåter. Syftet med mina elevintervjuer är att göra skolans huvudpersoner, dvs. eleverna, delaktiga i sin utbildning och framtid. Detta tycker jag överväger eventuella etiska problem.

Det är frivilligt att delta i min studie och medverkandet kan avbrytas när ni vill utan att det medför några negativa konsekvenser. För att uppfylla konfidentialitetskravet kommer jag att avidentifiera alla deltagande, skolan samt kommunen. För att minimera risken för att någon ska bli identifierad kommer jag att hålla materialet inlåst, väldigt beskrivande detaljer kommer att koda eller tas bort. Materialet kommer även att raderas efter studiens examination. Tillsammans med detta informationsbrev bifogas även en samtyckesblankett som jag kommer att samla in vid intervjutillfällena.

Har ni några frågor går det bra att ringa!
Moa Mattsson tfn: 0733-913177

Informationsbrev till elev

Hej! Jag heter Moa Mattsson och är studerande på Högskolan Kristianstad inom sociala omsorgsprogrammet med inriktning socialpedagogik. Jag ska nu skriva mitt examensarbete som är en C-uppsats om grundskolans resurser för elever i behov av extra stöd. Jag är intresserad av hur man i grundskolan arbetar med elever som inte når betyget G i kärnämnen, matte, svenska och engelska och hur eleverna uppfattar detta arbetssätt.

Jag har valt att göra en kvalitativ fallstudie med intervjuer som datainsamlingsmetod. Jag kommer att göra intervjuer av lärarna, och med er elever för att även få era röster hörda. Undersökningen kan på så sätt lyfta fram hur hjälpen till de betygssvaga eleverna kan fungera och hur detta skulle kunna utvecklas i framtiden.

Innan jag påbörjar några intervjuer behöver jag samtliga deltagares samtycke, skriftligt genom ett samtyckesbrev. Planeringen är att intervjua sex elever individuellt. Skolpersonalen kommer att skicka/dela ut detta informationsbrev, samt samtyckesbrevet, till elever som är i behov av extra stöd i något kärnämne.

Mina intervjuer kommer att ta ca 45 minuter/intervju. De kommer att bandas med kompletterande anteckningar om situationerna tillåter. Syftet med mina elevintervjuer är att göra skolans huvudpersoner, dvs. eleverna, delaktiga i sin utbildning och framtid.

Det är frivilligt att delta i min studie och medverkandet kan avbrytas när ni vill utan att det medför några negativa konsekvenser. Jag kommer att avidentifiera alla deltagande, skolan samt kommunen. För att minimera risken för att någon ska bli identifierad kommer jag att hålla materialet inlåst, väldigt beskrivande detaljer kommer att koda eller tas bort. Materialet kommer även att raderas efter studiens examination. Tillsammans med detta informationsbrev bifogas ett samtyckesbrev som ni, efter samtycke, kommer att ge/skicka tillbaka till skolans rektor eller mig. I detta samtyckesbrev, om ni samtycker, kommer ni att få fylla i ert telefonnummer. Detta vill jag ha för att kunna kontakta er för att boka tid för en intervju.

Genom att ha läst igenom detta informationsbrev, samt skrivit under medföljande samtyckesbrev accepterar ni min förfrågan om att delta i denna studie genom en bandinspelad intervju.

Har ni några frågor går det bra att ringa!
Moa Mattsson tfn: 0733-913177

Samtyckesbrev - lärare

Samtycket gäller för deltagande i studien; Grundskolan resurser - för elever med behov av extra stöd.

Jag intygar att jag har informerats om studien samt tagit del av skriftliga uppgifter i informationsbrevet. Jag är medveten om att mitt medverkande i studien är frivilligt samt att jag när som helst kan avbryta mitt deltagande utan att det medför några negativa konsekvenser. Jag är också medveten om att mitt namn kommer att avidentifieras, samt att åtgärder för risken att identifieras av utomstående kommer att vidtas.

Härmed ger jag mitt samtycke till att bli intervjuad samt att intervjun spelas in på band.

Ort/Datum.....

.....
Deltagares underskrift

.....
Intervjuares underskrift

.....
Namnförtydligande

.....
Namnförtydligande

Samtyckesbrev – elev

Samtycket gäller för deltagande i studien; Grundskolan resurser - för elever med behov av extra stöd.

Jag intygar att jag har informerats om studien samt tagit del av skriftliga uppgifter i informationsbrevet. Jag är medveten om att mitt medverkande i studien är frivilligt samt att jag när som helst kan avbryta mitt deltagande utan att det medför några negativa konsekvenser. Jag ha uppfattat att vid utdelning av mitt telefonnummer kommer intervjuaren att kontakta mig för bokning av tid för intervju. Jag är också medveten om att mitt namn kommer att avidentifieras, samt att åtgärder för att jag inte ska kunna bli identifierad av utomstående ska vidtas.

Härmed ger jag mitt samtycke till att dela ut mitt telefonnummer, att jag blir intervjuad samt att intervjun spelas in på band.

Ort/Datum.....

Tel.....

.....
Elevs underskrift

.....
Intervjuares underskrift

.....
Namnförtydligande

.....
Namnförtydligande

Intervjuguide – lärare

- Hur många elever i snitt/klass är det som behöver extra stöd i kärnämnen?
 - Skiljer det sig från år till år?
 - Genusskillnader?

- Hur märks det på eleven att han/hon behöver extra stöd?
 - Miljö i klassrummet
 - Relation till lärare
 - Relation till kamrater

- Vilka elever får extra stöd och på vems begäran?

- Vilka resurser finns för att hjälpa barn/ungdomar i behov av extra stöd?
 - Är det olika mellan klasserna/åldergrupperna

- Hur arbetar ni med elever som ej uppnår betyget godkänt?
 - Skiljer det sig mellan olika klasser/åldersgrupper
 - Genusskillnader?

- Anser ni att ni kan tillgodose varje individs behov av extra stöd?

- Hur ser ni på att placera elever i ”specialklass” med tanke på:
 - Barnets/Ungdomens perspektiv?
 - Etiska perspektiv?

- Om ni fick ändra på en sak i fråga om resurser och er möjlighet att hjälpa varje individ, vad skulle det vara?

Intervjuguide – elev

- Vilken årskurs går du i?

- Hur tycker du att det går i skolan?
 - Något som är extra svårt/lätt?
 - Något som är extra tråkigt/roligt?

- Är det något särskilt du behöver mer hjälp med?
 - Vad och varför?

- Vilken hjälp får du om/när du behöver extra stöd?
 - Är det bra/dåligt?
 - Hur gör lärarna?
 - Får du hjälp av kamrater/föräldrar/familj?

- Vilken hjälp skulle du vilja ha om du fick vara med och bestämma?
 - Varför just den hjälpen?

- Tycker du att du får den hjälp som du behöver?
 - Mer/mindre?

- Om du fick ändra på en sak när det gäller extra hjälp och hur lärarna gör, vad skulle det vara?